

Vijfentwintig beroepen gedurende evenlange ambtstermijn Staphorster predikant bezorgd over herv. kerk

door Frans Verkade

De duizenden hervormde gemeenteleden uit Staphorst hebben korte tijd geleden het 25-jarig ambtsjubileum van hun predikant, ds. Tj. de Jong, herdacht. Scriba K. Russcher sprak hem bij die gelegenheid enkele hartelijke woorden toe. Inmiddels werkt de dominee ruim twee jaar in z'n huidige gemeente met zo'n vijfduizend kerkleden. Het bevalt hem er "uitnemend". Bijzonder is dat de 52-jarige predikant gedurende de kwart eeuw exact 25 beroepen in ontvangst heeft mogen nemen. De meesten werden met "bedankt" beantwoord.

Hervormd Staphorst is in het verleden meer met z'n predikant samengekomen om terug te zien op een mijlpaal in de ambtelijke loopbaan. Ongetwijfeld reeds in de achttiende eeuw toen ds. Putman tussen de jaren 1708 en 1756 deze gemeente diende. Vervolgens herdachten J.H. Jolink in 1797, G. Landweer in 1853 en P.J. Dorsman in 1966 dit feit. Tot tweemaal toe vierde een Staphorster predikant aldaar z'n veertigjarig ambtsjubileum, te weten in 1816 en 1838 door respectievelijk Th. van Rhee en J.A. Hartman.

Het meest vers in het geheugen ligt ongetwijfeld de avond van 14 september 1977. Naar schatting tweeduizend belangstellenden stroomden samen in het dan nog "kleine" kerkgebouw om getuige te zijn van de preek en de zes toespraken ter gelegenheid van het 25-jarig verblijf van ds. Dorsman in zijn tweede gemeente: Staphorst.

Kandidaat

De huidige jubilaris heeft tijdens z'n loopbaan meer gemeenten aangedaan. Zelfs is hij bijna twee jaar werkzaam geweest in het voormalig Rhodesië. We volgen de geboren Fries, althans zo verraadt z'n voornaam Tjitze, in "vogelvlucht" gedurende de achterliggende kwart eeuw.

Een belangrijk deel van zijn jeugdtijd bracht hij door in het Brabantse Genderen. Aldaar kunnen de eerste kerkeraden zich in de zomer van 1969 melden als kandidaat De Jong zich beroepbaar stelt. Binnen afzienbare tijd liggen er negen beroepingsbrieven op het bureau.

Het betreffen Gelderse, Zeeuwse en Zuidhollandse met de Gereformeerde Bond sympathiserende gemeenten, van Brakel tot Ouddorp. Eerstgenoemde plaats betreurt het vertrek van z'n vorige predikant A.N. Langhout dan reeds drie-en-een-half jaar.

De vraag naar predikanten is groot. Dat wordt ook duidelijk uit het feit dat zeer omvangrijke gemeenten een beroep doen op de 27-jarige kandidaat. Het gaat van Randwijk met zo'n vijfhonderd zielen tot Ouddorp met ruim drieduizend.

Eerste gemeente

De weg leidt naar Nieuw-Lekkerland. Z'n inzet in deze gemeente met circa tweeduizend zielen is hard nodig. De vorige predikant is drie jaar eerder vertrokken en inmiddels hadden twintig personen te kennen gegeven niet naar deze gemeente te willen verhuizen.

Vier oktober van het genoemde jaar wordt de historische dag voor het vervolg en dus ook voor dit jaar. Ds. C. den Boer uit Zeist bevestigt de jubilaris in z'n eerste gemeente. Drukke jaren volgen alvorens de mogelijkheid zich aandient dat hij elders de herdersstaf oppakt.

De predikant hoeft niet lang op bijzondere toehoorders te wachten. Amper vier jaar aan het werk melden zich vijf kerkeraden aan de pastorie. Ook uit het "buurdorp" van z'n geboorteplaats Rinsumageest, te weten uit Wouterswoude, en uit het Utrechtse Blauwkapel, alwaar men reeds vijf jaar naar een nieuwe predikant op zoek is.

Naar de Veluwe

De Jong bedankt vastberaden totdat een paar maanden later de Veluwse plaats Garderen, beroemd vanwege z'n reformatiegezinde pastoor van enkele eeuwen eerder, aanbelt. Hij is de tweede die in de vacature voor deze plaats met zo'n 2.400 zielen wordt benaderd en besluit met z'n gezin daarheen af te reizen.

Nadat de bevestiging door ds. H. van der Post uit Bergambacht een feit is volgt er een bijzondere tijd. Contacten met de Interkerkelijke Stichting Rhodesiazending doen hem reeds in het voorjaar van 1977 besluiten z'n gemeente en zelfs ons land vaarwel te zeggen. Hij neemt de leiding op zich van het Thembiso-kinderziekenhuis in Bulawayo.

Bij het afscheid memoreert ouderling Zevenbergen dat enerzijds een groep blij is dat de dominee weggaat, maar dat er ook anderen zijn die zeggen: "Blijf bij ons". Deze laatsten zouden hem later andermaal weten over te halen.

Terug in Holland

Bijna twee jaar later keert ds. De Jong terug op Hollandse bodem en stelt zich opnieuw beroepbaar in de hervormde kerk. De eerder genoemde Bergambachtse predikant had juist een beroep naar elders aangenomen. Zijn gemeente met zo'n 2.600 zielen spreekt De Jong in het voorjaar van 1979 zodanig aan dat hij een toezegging met een jawoord beantwoordt en St. Maartensdijk andermaal teleurstelt.

Een half jaar later besluit de predikant alsnog voor Bergambacht te bedanken, ook als die kerkeraad hem nogmaals van een beroep voorziet. De Jong besluit dan naar de circa duizend zielen tellende Zeeuwse gemeente Poortvliet af te reizen. Zijn opvolger te Garderen, ds. J. Catsburg, leidt er de bevestigingsdienst.

De naam van de jubilaris verschijnt vervolgens onder een kerkeraadbesluit van 1984 waarin openlijk wordt geageerd tegen het feit dat de hervormde synode het African National Congress (ANC) ondersteunt. In het blad "Het gekrookte riet", waarvan hij eindredacteur is, wordt de situatie vervolgens breder belicht en aangegeven dat het ANC "een terroristische organisatie" is.

Open brief

Een jaar later stuurt De Jong met z'n collega J.G. van Loon uit St. Maartensdijk een open brief aan de hervormde synode over avondmaalsmijding door ambtsdragers. Soms gebeurt het dat voorgedragen ouderlingen en diakenen met bezwaren worden "bestookt" omdat zij niet aan het sacrament van het avondmaal deelnemen.

Een ingestelde commissie van de hervormde kerk had geoordeeld dat ambtsdragers die niet aan het avondmaal deelnemen niet in staat zijn een gemeente op gepaste wijze te leiden en voor te gaan. De twee predikanten zien hierin het streven "een bepaalde prediking" tegen te gaan. Bovendien motiveren ze dat het de polarisatie in vele gemeenten zal bevorderen.

Als deze zaak speelt heeft de predikant van Poortvliet inmiddels voor de tweede keer besloten naar Garderen te gaan om daar wijlen ds. Catsburg op te volgen. Hij wordt er bevestigd door zijn naamgenoot S. de Jong, dan nog dominee te Katwijk aan Zee.

De jubilaris zegt een "duidelijke verbondenheid" met deze Veluwse gemeente te hebben ervaren en wil niet van verhuizen weten als Wouterswoude, Harskamp en Ouddorp in 1989 hiertoe pogingen ondernemen.

"Zeer bezorgd"

Z'n beslissing pakt anders uit als in de zomer van 1992 de Staphorster kerkeraad een beroep uitbrengt. Het is het vijftiengste in z'n loopbaan. Hoe dan ook, hij antwoordt bevestigend op de vraag of hij zijn naamgenoot S. de Jong, die inmiddels ruim vier jaar deze gemeente diende en met emeritaat was gegaan, wil opvolgen.

Op 9 september volgt de bevestiging door de emeritus-predikant A.J. Wijnmaalen, de pastorale bijstand van deze kolossale gemeente. Het preken voor een enorm gehoor bevalt de jubilaris zeer goed. Het oordeel valt ander uit als de ontwikkelingen binnen de hervormde kerk aan de

orde komen.

Ds. De Jong zegt "zeer bezorgd" te zijn over het zogeheten Samen op Weg-proces, waarbij wordt geprobeerd een fusie te bewerkstelligen tussen de hervormde, de gereformeerde en de evangelisch-lutherse kerk. Hij mist daarin de verbondenheid met de zogeheten belijdenisgeschriften. Dat zijn documenten die in vroegere eeuwen over de geloofsleer zijn geschreven.

De opheffing van de hervormde kerk, die nu wordt beoogd, noemt de predikant "een vaag en veeg teken". Als de huidige plannen worden doorgezet kan dat ertoe leiden dat hij en zijn gemeente buiten de kerk komen te staan. De jubilaris antwoordt resoluut "nee" op de vraag of hij dan alsnog zal meegaan.

HW 26-6-1969 beroepbaar kand. Tj. de Jong, te Genderen
 ,, ,, beroepen Nieuw-Lekkerland W.Ch. Hovius 1966 2.000 1
 Randwijk J. Bakker 1968 535 3
 Scherpenisse P. Koliijn 1969 700 3
 3-7-1969 Goudswaard J. Vroegindewey 1967 654 4
 Arnemuiden J.G. Abbringh 1967 2.200 1
 Brakel A.N. Langhout 1966 1.800 1
 31-7-1969 Ouddorp J. van Vliet 1967 3.412 1
 Waarder A. Vlietstra 1969 1.850 2
 Zwartebroek W. van Hennekeler 1969 1.408 2
 4-10-1969 bev door C. den Boer

HW 11-10-1973 beroepen te Wouterswoude G. Veldjesgraaf 1972 374 3
 St. Maartensdijk J. Catsburg 1972 1.919 1
 18-10-1973 Nieuwe-Tonge J.P. Verkade 1972 1.919 1
 Opheusden A. Muilwijk 1972 2.670 2
 22-11-1973 bedankt voor Blauwkapel B. Haverkamp 1967 1.398 4
 3-1-1974 beroepen Garderen aangenomen (10-1) Steur 1973 2.400 1
 bev door H. vd Post

in 1977 voor Rhodesiazending naar Bulewayo
 in 27 mei 1977 vertrokken afscheid 2e Pinksterdag
 zaterdag ervoor uitgezonden vanuit Bovenkerk te Kampen,
 Hand 20 vs 26 en 27

HW 5-4-1979 beroepen Bergambacht aangenomen (19-4), bed 1-11 1979 2.600 1
 12-4-1979 St.Maartensdijk J. Blom 1979 1.950 1
 8-11-1979 Maartensdijk A.J. Wijnmaalen 1979 1.515 1
 22-11-1979 Poortvliet aangenomen 13-12 bev Catsburg 1979 927 3
 29-11-1979 bedankt Bergambacht (tweede keer)

RD 15-2-1985 beroepen Garderen aangenomen 9-3
 bev door S. de Jong op 3-7 vac Catsburg 2.370 1

RD 7-7-1989 beroepen Wouterswoude
 20-7-1989 Harskamp
 30-12-1989 Ouddorp
 10-6-1992 Staphorst aangenomen

jan van liere